

Arbeidsinnvandring til Norge siste 20 år

Oddbjørn Raaum

- i samarbeid med Bernt Bratsberg og Knut Røed

Fafo Østforum 29.4.2014

Stiftelsen Frischsenteret for samfunnsøkonomisk forskning

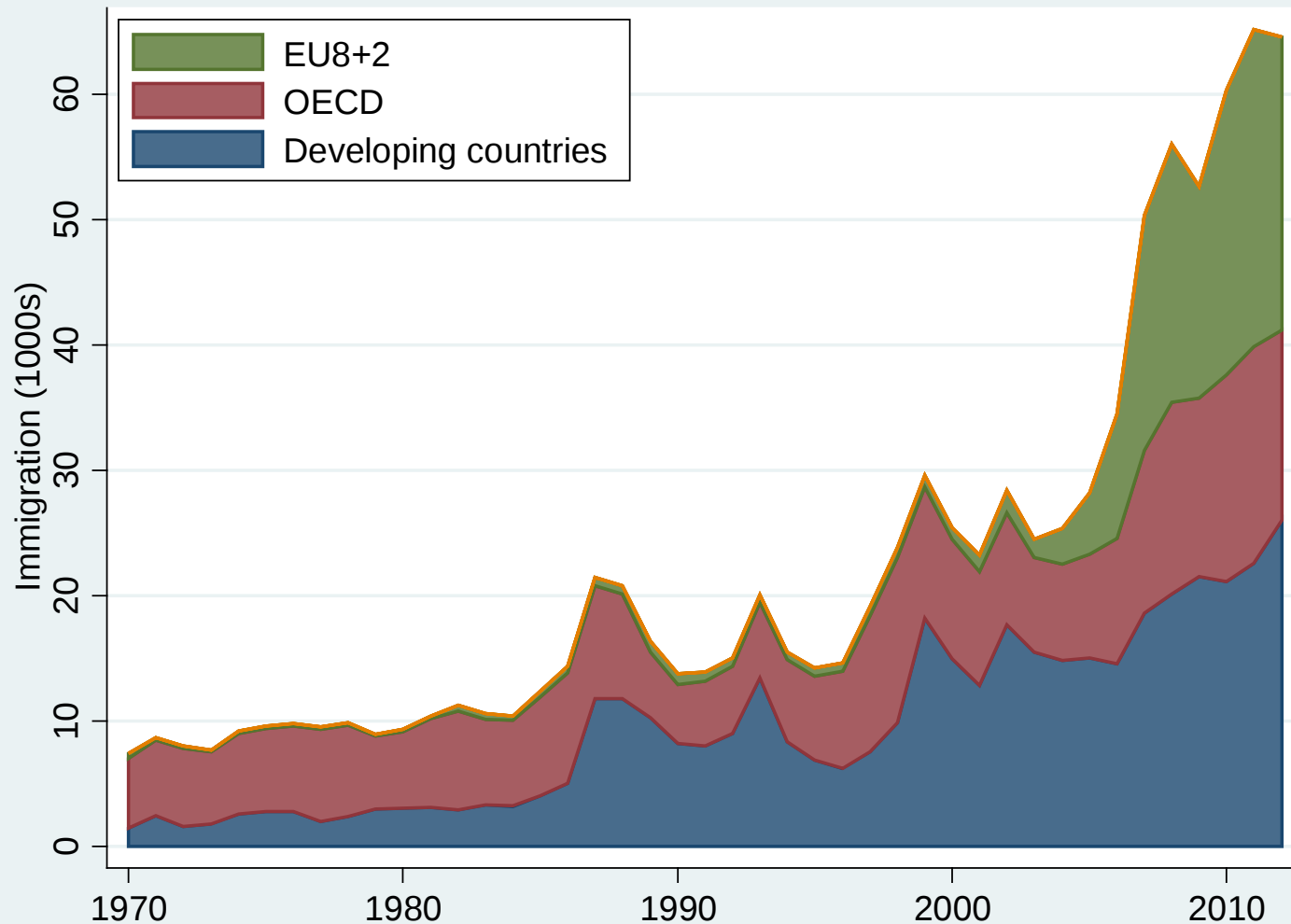
Ragnar Frisch Centre for Economic Research

www.frisch.uio.no

De neste 18 minuttene..

- Innvandringen i tall siden 1970
- Fokus etter 2000; i nordisk perspektiv
- Ulike typer arbeidsinnvandring
- Arbeidsmarkedsutfall for østeuroperne som kom 2004-2007
 - Effekter av (finans)»krisa» i 2009

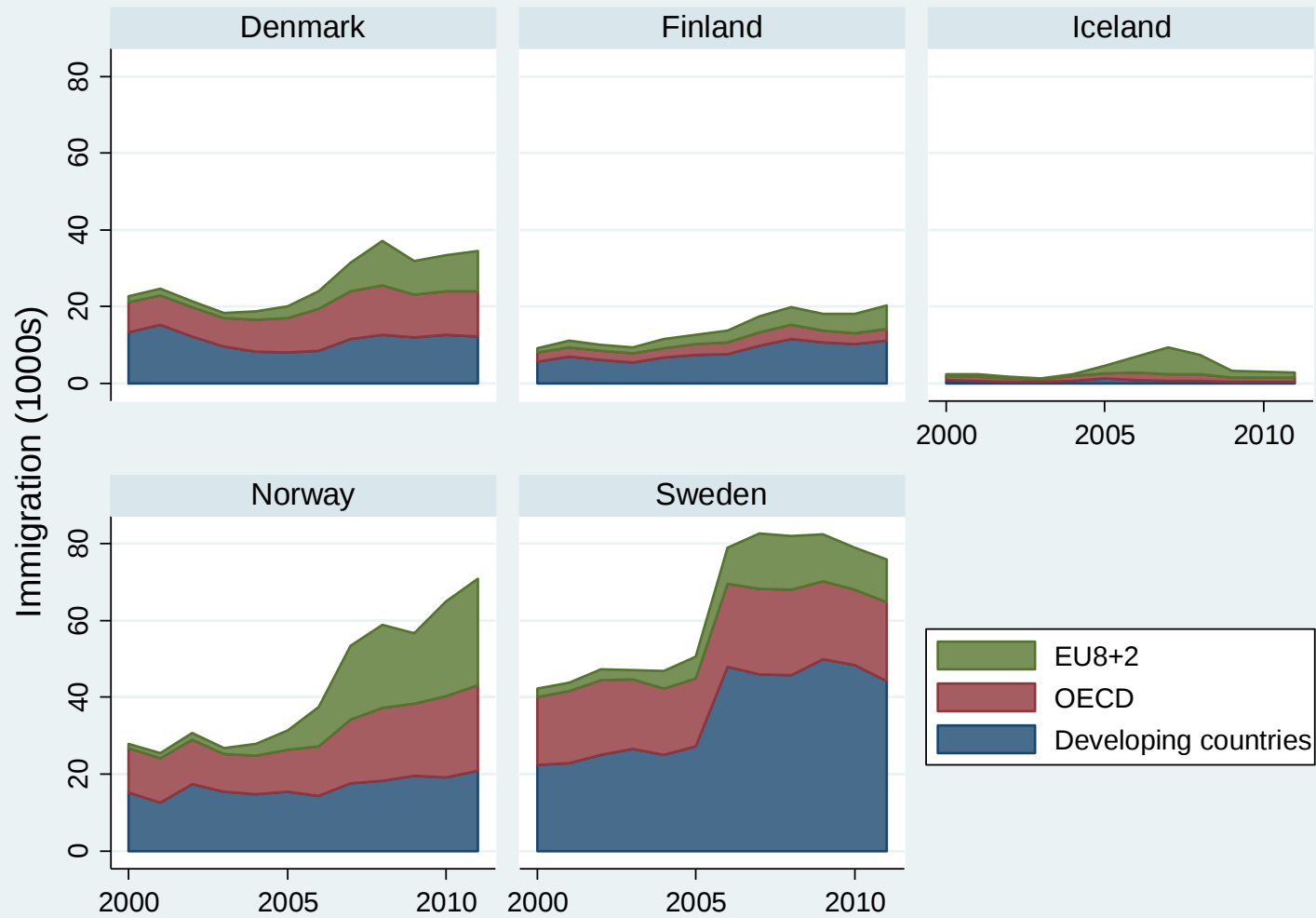
Innvandring til Norge 1970-2012

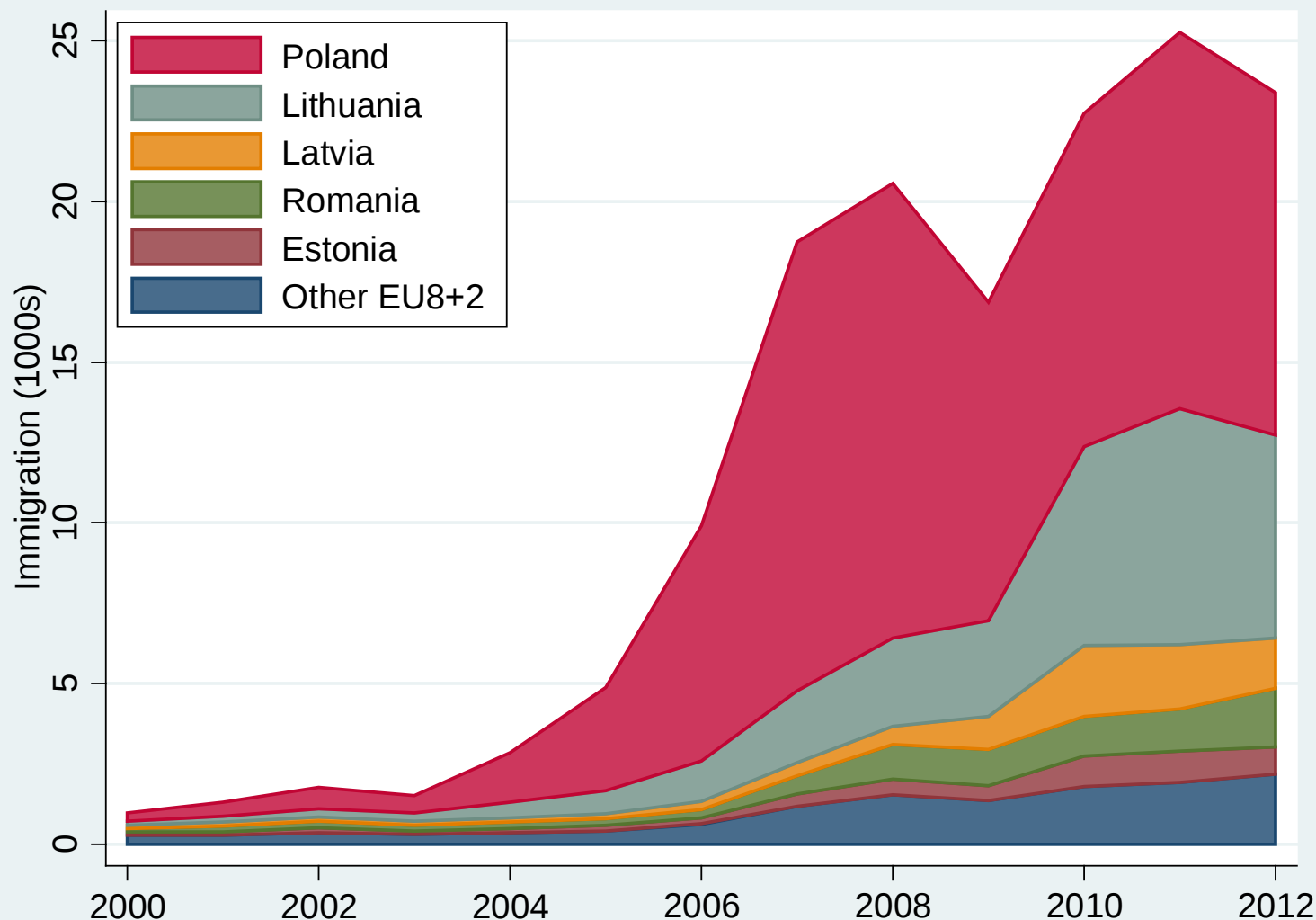
*Opp fra 7 000 til
65 000 pr år*

*Nye EU land
(EU8+2) står for
40% av
innvandring de
siste årene*

Nordisk perspektiv etter 2000

Øst-europeerne etter 2000 domineres av polakker og litauere

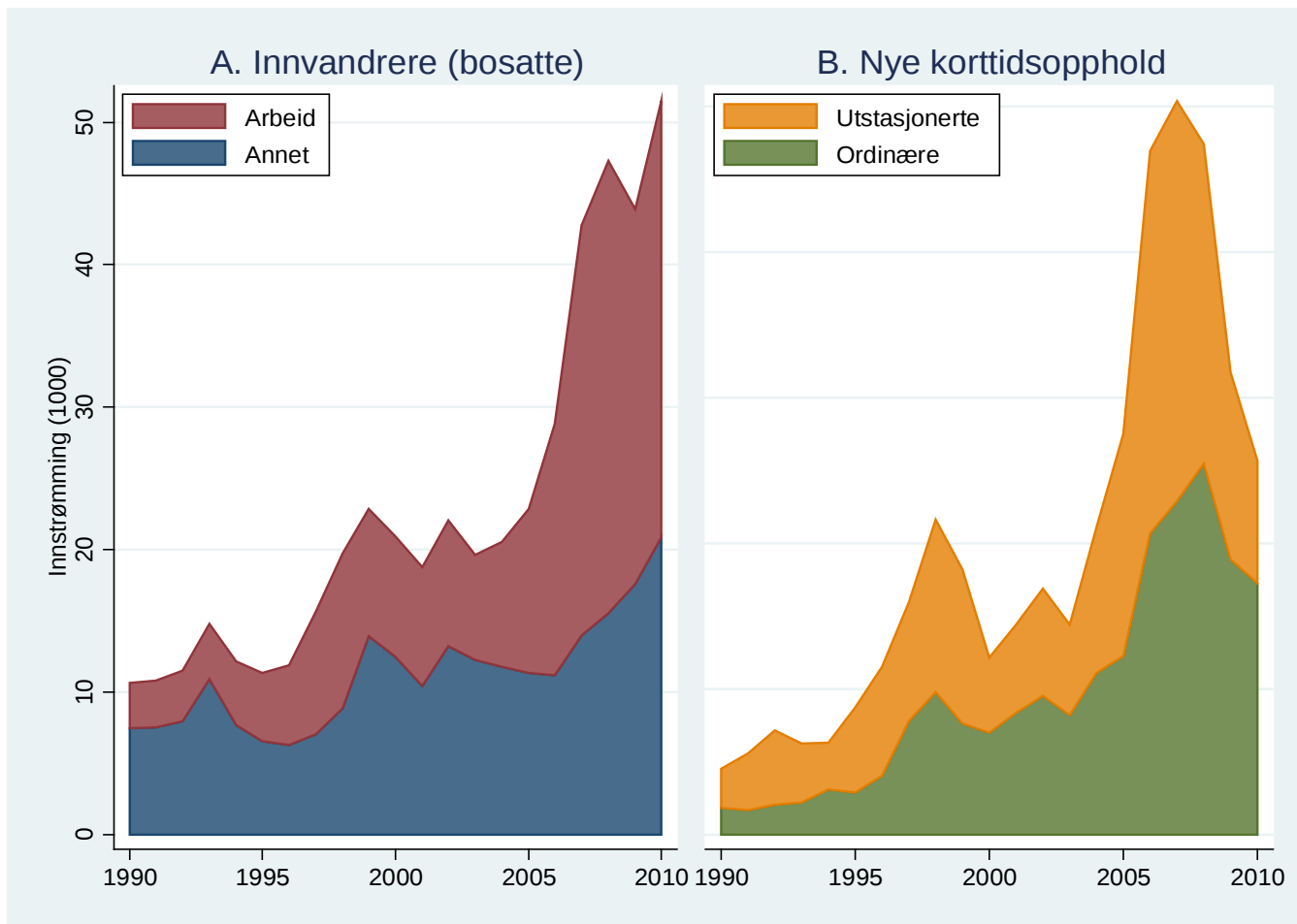

*Stabil høy
innvandring
fra Polen etter
2007.*

*Økende fra
Baltikum.*

*Temporært
fall under
finanskrisen,
men høyt
også i 2009.*

Mange som kommer for å jobbe bosetter seg ikke

*60 % av
innvandringen
arbeidsrelatert
de siste årene.*

*Korttidsopphold
kommer i tillegg
til bosatte, like
viktig i antall
personer, men
ikke i
arbeidsinnsats.*

Kilde: Bratsberg og Raaum (2013)

Hvorfor Norge?

Økonomiske drivkrefter

- Jobbmuligheter og lønnsforskjeller
- Trygderettigheter
- Nettverk (på godt og vondt)
- Relativt til hjemme og tredjeland

Regelverk

- Få overgangsbegrensninger for nye medlemsland
- Mindre krav til arbeidstillatelse, spesialkompetanse etter 2005

Interaksjon økonomiske insentiver og regelverk

- Potensiell økonomisk gevinst større utslag ved fri mobilitet

Arbeidsmarkedsutfall for arbeidsinnvanderne østfra etter 2004

- I jobb ved ankomst; hva skjer over tid?
- Avgjørende for både innvanderne selv og mottakerlandet
- Arbeidsinnvandringen mellom 1975 og 2005 dominert av arbeidstakere fra rike land
- Fare for at historien om de ikke-vestlige 70-tallsinnvanderne fra Tyrkia og Pakistan gjentar seg?
- Tja....på den ene og annen side...

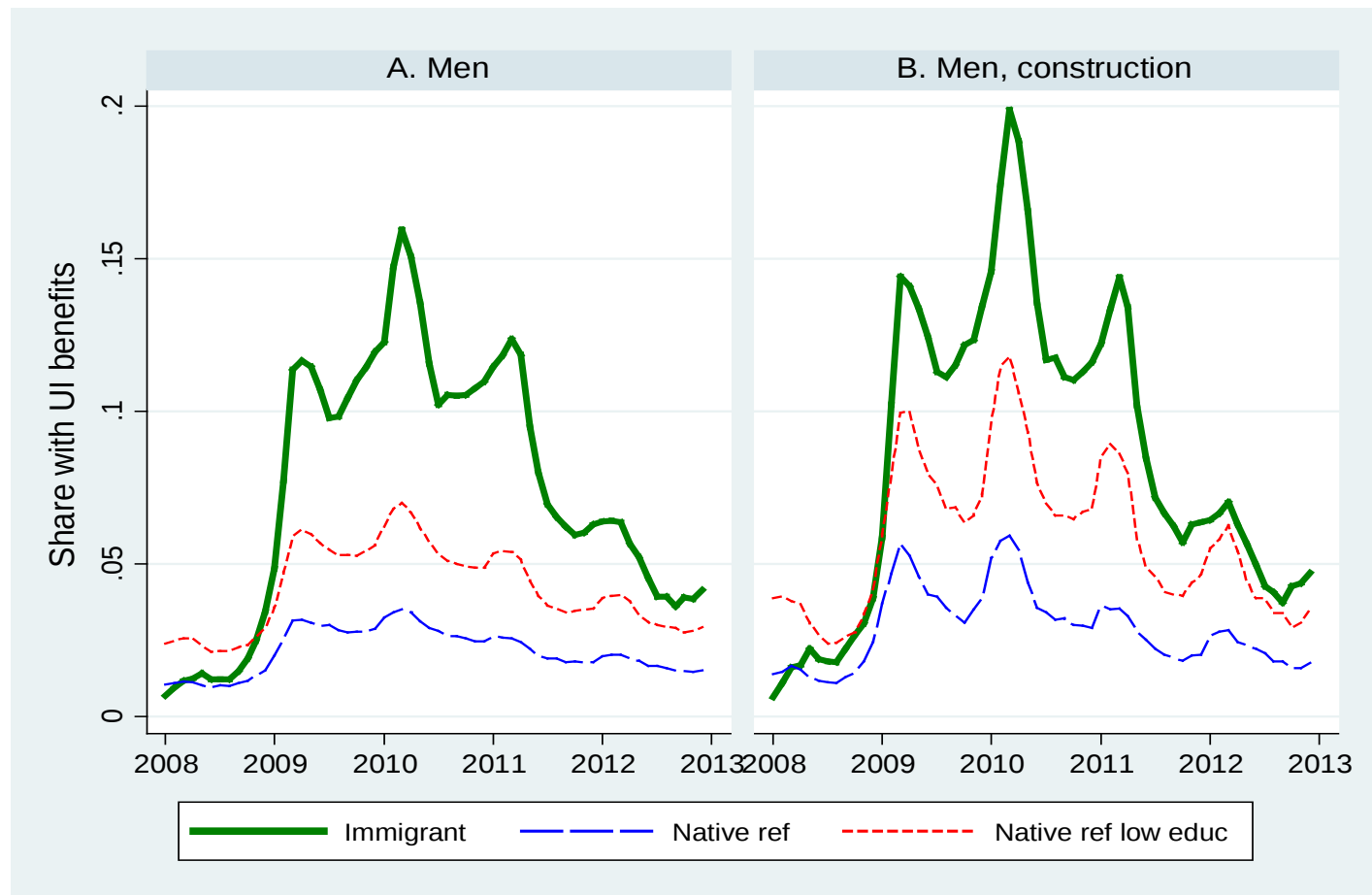
- Nei – liten grunn til gjentakelse fordi:
 - 70-tallsinnv svært forskjellige, lavt utdanningsnivå
 - Andre krav til kompetanse i dag, arbeidslivet tøffere (fysisk) før?
 - Dagens grupper mindre utsatt for helseproblemer?
 - Innstramming i trygderettigheter (uførhet)?
 - Konjunktursvingningene på 80- og 90-tallet rammet hardt
 - Lav lønn => svake jobbinsentiver
 - Flere vil reise hjem i dag
 - Kulturelle og språklige barrierer mindre

- Ja – vi kan frykte av yrkesdeltakingen faller på lang sikt fordi:
 - Konjunktursvingningene er ikke over
 - Omstillinger vil komme også i framtida
 - Innvandrere har i snitt lavere generell nasjonsspesifikk kompetanse => dårligere omstillingsevne
 - Velferdsstaten er den samme : Også østeuropeiske innvandrere vil slite med adgang til de godt betalte jobbene => målkonfliktene i sosialforsikringssystemet består.
 - Sosialforsikring i Norge gir høyere inntekt enn lav og usikker lønn i bakgrunnsland => få reiser hjem selv om de mister jobben?
 - Lange dager og harde jobber gir helseproblemer på sikt?

Hva viser historien så langt?

- Ikke gått ti år Tidlig å si
- Store kull fra 2006 og utover
- Arbeidstakere fra Polen og Baltikum dominerer
- Fokus her
 - Polakker og litauere, ankomst 2004-2007
 - Bosatte (ser bort fra arbeidstakere på kortidsopphold)
 - Arbeidsinntekt, i jobb som ansatt og registrert arbeidsledighet
 - Egne tall for bygg og anlegg

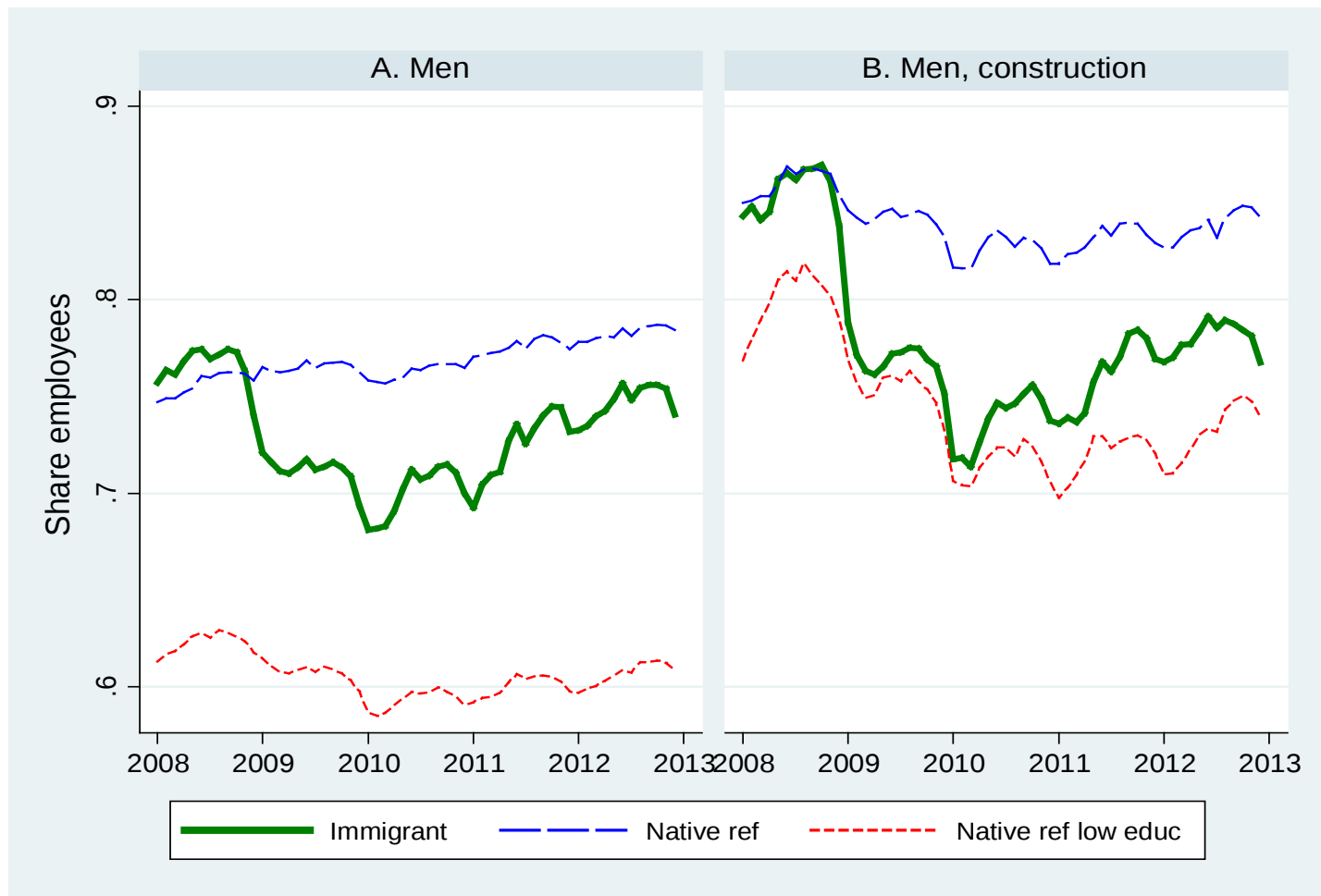
Arbeidsledighet

Innvandrere fra Polen og Litauen 2004-2007, fortsatt bosatt ved utgangen av 2012

Construction: Ansatt Bygg og Anlegg i løpet av 2006-2008.

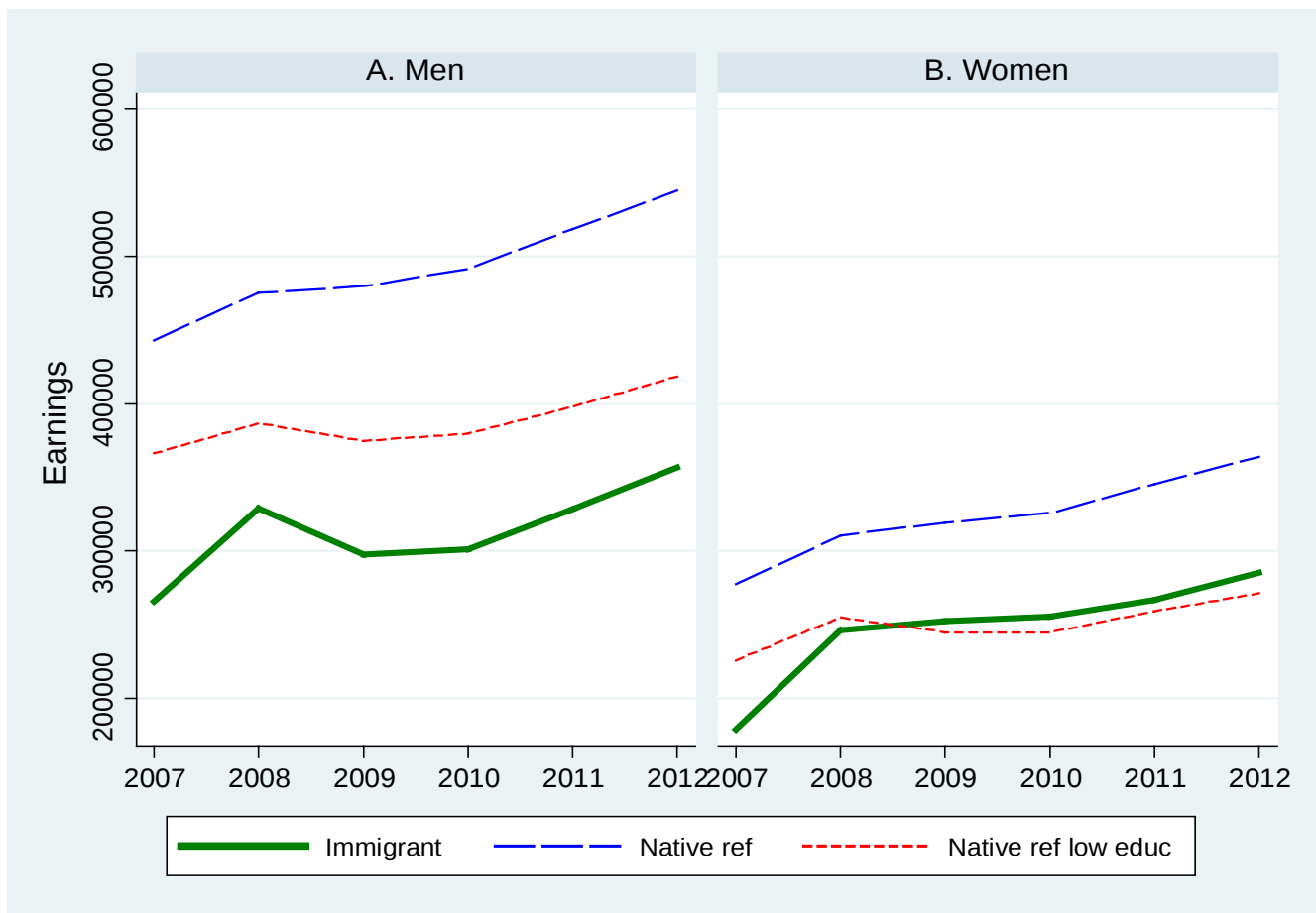
Ansatt med lønn. Polakker/litauere

Innvandrere fra Polen og Litauen 2004-2007, fortsatt bosatt ved utgangen av 2012

Construction: Ansatt Bygg og Anlegg i løpet av 2006-2008.

Inntektsutvikling

Innvandrere fra Polen og Litauen 2004-2007. I jobb 2008. Fortsatt bosatt ved utgangen av 2012

Arbeidsinnvandringen etter 2004 – oppsummering og perspektiver

- Konjunkturutvikling avgjørende
- Tross høy arbeidsledighet i 2009/10, de fleste tilbake i jobb i 2011 og 2012
- Få reiser hjem; oftere hjemreise for de som mister jobb(en)
- Så langt, små overføringer til nye arbeidsinnvandrere utover ledighetstrygd og barnetrygd/kontantstøtte
- Mobilitet/omstillingsevne avgjørende; Er tiltaksapparatet tilpasset behovene (jfr diskusjon om språkopplæring)?
- Sosialforsikring: Økt vekt på lønn fra aktivitet?